



Älvkarleby  
kommun

## Mål och handlingsplan 2019 - 2022 - Nationella minoriteter

### Inledning

Den 1 januari 2010 trädde en lag i kraft i Sverige som ska värna om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Sveriges nationella minoriteter är samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar.

Minoritetsspråken är samiska, finska, meänkieli, jiddisch och romani chib. Anledningen till att Sverige valde ut just dessa grupper och språk är för att de har lång historisk närvaro i landet och är en del av det svenska kulturarvet och samhället är skyldig att skydda och främja dessa språk och de nationella minoriteternas kultur. Älvkarleby kommun ingår i finskt förvaltningsområde sedan januari 2010.

Den 1 januari 2019 trädde den nya förstärkta minoritetslagen i kraft, vilket betyder att kommunen ska kunna erbjuda förskola och äldreomsorg helt eller till väsentlig del på finska.

### Inom förvaltningsområdet för finska:

- Enskilda har rätt att använda finska vid muntlig och skriftlig kontakt med kommunen i ärenden där kommunen är beslutsfattare.
- Kommunen ska ge ett muntligt svar på finska och ska även vid önskemål ge ut en skriftlig översättning av beslut och beslutsmotivering. Kommunen kan bestämma särskild tid och plats för denna service.
- Älvkarleby kommun har särskild skyldighet att informera om rätten till förskoleverksamhet och äldreomsorg på finska och erbjuda det till den som önskar det.
- Kommunen ska verka för att det finns personal som behärskar finska.

### Utanför förvaltningsområdet:

- Enskilda har rätt att använda meänkieli och samiska vid muntlig och skriftlig kontakt med kommunen i ärenden där kommunen är beslutsfattare *om det finns personal som behärskar språken.*
- Älvkarleby kommun ska anordna äldreomsorg på *meänkieli, samiska, jiddisch och romani chib om det finns personal som behärskar dessa språk.*
- Kommunen ska verka för att det finns personal som behärskar meänkieli, samiska, jiddisch och romani chib.

## Övergripande mål för Älvkarleby kommun

- språkrevitalisering för att ge barn och ungdomar som tillhör de nationella minoriteterna tillgång till sitt språk och sin kultur.
- att ge de äldre med minoritetsbakgrund en värdig och trygg omsorg.
- kunskapshöjande insatser om minoritetslagstiftningen och om samtliga nationella minoriteters rättigheter.

## **Aktivitetsplan:**

### Inflytande och delaktighet

Kommunen ska ge nationella minoriteter möjlighet till inflytande i frågor som berör dem.

*Syftet med samråd genom en strukturerad dialog är att kunna beakta nationella minoriteters synpunkter och behov i myndigheternas beslutsfattande. Det innebär att förvaltningsmyndigheter bör samråda med nationella minoriteter i ett skede där det fortfarande finns möjligheter att påverka ett kommande beslut.*

- Via öppna samråd samt referensgruppsmöten efter behov.
  - Temabaserade samråd, verksamhets ansvarig besöker mötet med aktuell information och pågående arbete som berör nationella minoriteter
- Via workshops och andra aktiviteter där barn och ungdomar är engagerade.

### Information och myndighetsutövning

*Enligt lag har enskilda rätt att använda finska, meänkieli respektive samiska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med en förvaltningsmyndighet. Myndigheten ska även i övrigt sträva efter att bemöta de enskilda på dessa språk.*

- Information i lokala tidningen LNU, hemsida och broschyrer
  - Inbjudan till samråd
- Biståndshandläggare (IFO) informerar alla sökande om rätten till hjälp på minoritetsspråken
- Finsktalande personal inom Medborgarservice

## Främjande och synliggörande

*Att stödja de nationella minoritetsspråken så att de hålls levande innebär att de nationella minoriteterna ska ges möjligheter att tillägna sig, bruka och utveckla sitt modersmål och utveckla en egen kulturell identitet. De nationella minoriteterna ska kunna överföra sitt minoritetsspråk och sin kultur till nästa generation. De nationella minoritetsspråken, som utgör en del av det svenska kulturarvet, ska kunna bevaras och utvecklas som levande språk i Sverige.*

- Flagga på Finlands självständighetsdag 6/12, sverigefinnarnas dag 24/2 samt de övriga nationella minoriteternas nationaldag.
- Skyltning på minoritetsspråket finska
  - Vård- och omsorgsboende
- Inspirationsdagar/temadagar
- Språkrevitalisering
  - Vi ska särskilt främja barn och ungdomar.
- Kulturella aktiviteter genom projekt samt olika work shops, utställningar m. m.
- Föreläsningar

## Förskola och viss annan pedagogisk verksamhet

*Kommunen i förvaltningsområdet ska arbeta medvetet och planmässigt med att organisera förskoleverksamhet helt eller till väsentlig del på finska.*

- Kartlägga om önskemål till förskola på minoritetsspråk varje år under vårterminen.
- Vårdnadshavare ska tillfrågas om plats i förskola som bedrivs på finska, meänkieli eller samiska.
- Språkrevitalisering barn och unga
  - Utbildningsinsatser för personal inom förskolan (fortsatt projekt)
  - Kulturevenemang som bidrar till att barnen får kunskap om de nationella minoritetsspråken.
- Implementering – dvs temaveckor vid alla nationella minoriteters nationaldagar

## Äldreomsorg

*Alla människor har rätt till en värdig och trygg omsorg på ålderns höst. Att vistas i en miljö där personal och boende talar ens modersmål och har gemensamma erfarenheter. Viktigt i detta sammanhang är de kulturella symbolerna och värdena. Äldre som har begränsade eller inga kunskaper i svenska, måste kunna tala om vilka behov och önskemål de har utan att behöva gå via anhöriga. Personalens språkkunskaper bör vara sådana att de möjliggör ett meningsfullt samtal.*

- Beakta och bevara äldres kultur och kulturella identitet
  - Musikunderhållning, Sävelsirku (ljudvitamin för kroppen), högläsning, rörelser, samvaro m. m.
  - Uppmärksamma högtidsdagar via olika aktiviteter och typiska maträtter och bakverk, bastubad m. m.
- Kartlägga personalens språkkunskaper.
- Beakta och bevara personal med språkkunskaper i minoritetsspråk.
  - Erbjud utbildningsinsatser
  - Inspirationsträffar

För ytterligare information om nationella minoriteters rättigheter finns att läsa via länkarna.

[Barnkonventionen](#)

[Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk](#)

[Minoritet](#)

[Skollagen](#)

[Språklagen](#)

[Socialtjänstlagen](#)

*Dokumentet kan revideras under pågående arbete när förändringar sker under pågående period.*

Reviderad 2020-09-18